

---

## AFIȘUL CINEMATOGRAFIC DIN PATRIMONIUL MUZEULUI NAȚIONAL DE ISTORIE A MOLDOVEI

---

Vera Stăvilă

Istoria filmată, asemenea celei pictate sau scrise, reprezintă un act de interpretare. Se poate vorbi despre film ca fiind un text construit și care poate fi demonstrat.

Prima proiecție cinematografică publică a unui film, cu aparatul fraților Lumière, are loc la 28 decembrie 1895, la Paris, în localul „Grand Café”, Boulevard des Capucines, cu filmul „La sortie d’usine Lumière à Lyon”. Această dată marchează nu numai prima proiecție cinematografică, dar și nașterea unei noi arte, arta cinematografică, cea de-a șaptea artă, cum mai este cunoscută, și o nouă industrie, industria cinematografică.

Arta și industria cinematografică sunt cunoscute sub denumirea de cinematografie. La rândul ei, industria cinematografică se împarte în două sectoare distincte: producția de film și difuzarea ei în săli de cinematografe sau la televiziune, prin casete video, DVD-uri sau descărcându-l de pe internet.

Filmul este termenul utilizat pentru desemnarea, în accepție mai largă, a produsului final al artei și industriei cinematografice.

Afișele de popularizare a filmelor sunt la fel de vechi ca filmul însuși, de la primul poster oficial trecând circa 120 ani. Afișul, unul dintre elementele de promovare a filmului, nu este doar un material publicitar menit să atragă spectatorul în sala de cinematografe, ci și o operă de artă menită să concretizeze atributele unui film de ficțiune (artistic), documentar sau de animație într-o carte de vizită, spectaculoasă.

În perioada de început a industriei cinematografice afișele respectau tradiția stabilită de reclamele pentru spectacolele de teatru și mai ales de circ din secolul trecut. Inițial toate afișele pentru filme aveau aceleași caracteristici comune: de dimensiuni impresionante, având culori vii, intense. Temele imaginilor surprinse pe aceste afișe erau cele ale filmelor populare în acea vreme: scene de

dramă din viața de familie, povești de dragoste sau de eroism, narațiuni misterioase. Pictorii cei mai buni în domeniu erau cei care reușeau să surprindă într-o singură imagine cea mai dramatică secvență și astfel să atragă spectatorul.

Secolul XX, cu perioadele sale de conflicte politice și sfâșiat de două conflagrații mondiale, conferă afișului, dincolo de dimensiunea culturală, și o alta, propagandistică și politică.

Menirea principală a afișului cinematografic este promovarea unui film și de a aduce spectatorii în săli. Pe de altă parte, afișul de film este un document istoric concret, document care păstrează pentru cercetători diversă informație, pe alocuri chiar detaliată. Prin intermediul afișului putem stabili tipurile de film montate, regizorii filmelor, scenografi (care inițial au creat și afișe), actorii care au fost distribuiți în filme în diferite perioade. Și nu în ultimul rând, ne permite să studiem producția de film a studioului unde au fost produse aceste filme. Din informația de pe afișe se poate descoperi o colecție de imagini de epocă, fotografii ale actorilor îndrăgiți.

În RSSM afișele de film au fost considerate întotdeauna „consumabile” și nicidecum piese de rezistență aflate în atenția vreunui colecționar de seamă. Dovadă sunt rarele mărturii păstrate până astăzi în ceea ce privește creațiile artiștilor graficieni în domeniul cinematografic. Nu a existat o preocupare pentru afișul de film, fapt ce a făcut ca până astăzi să nu existe cataloage și cărți bine documentate despre afișul moldovenesc de film.

Colecția de afișe de film din patrimoniul MNIM numără 85 de unități și se referă la perioada anilor '60-'80 ai sec. XX. Colecția include afișele filmelor artistice produse la studioul *Moldova-Film*, afișele filmelor artistice produse în colaborare cu alte cinematografii, afișele premierelor filmelor artistice, afișele festivalurilor unionale ale filmelor didactice, afișele seratelor de creație

ale actorilor. Colecția include și afișe ale unor filme uitate astăzi, dar foarte apreciate atunci. Multe dintre filmele produse în anii '60 ai sec. XX la Studioul *Moldova-Film* s-au pierdut sau au fost distruse în diferite împrejurări, așa că afișele au rămas singurele mărturii despre existența lor și constituie o sursă de informare valoroasă pentru istorici.

Afișele sunt organizate după tipul de film, având specificarea „film artistic”, „film muzical”, „comedie”, „film-premieră”, „festival”, „seară de creație” etc. După modul de executare, evoluția formei și conținutului acestea pot fi împărțite în două categorii.

Din prima categorie fac parte afișele imprimate pe hârtie simplă (preponderent hârtie de ziar), alb-negru sau în două, trei culori. Acestea sunt de diferite dimensiuni (predomină cele cu dimensiunile de 60,0×69,5 cm). Conțin secvențe din film, iar pe alocuri și distribuția rolurilor. Unele din ele au doar titlul imprimat color, de regulă, predominant culorile roșu și verde. Pe acest gen de afișe observăm că este imprimată și o scurtă descriere a filmului. Afișele includ informație despre pictori, tipografia unde a fost imprimat și tirajul.

Al doilea model este cel tipărit în două sau trei culori dar pe hârtie mai groasă, de diferite dimensiuni, aici ce includ și afișele de dimensiuni mari 55×84 cm și 58,0×88,5. Acestea includ secvențe din film sau au în prim-plan actori protagoniști în rolul central. Sunt imprimate color. Unele afișe reprezintă imagini stilizate. Pe aceste afișe distribuția rolurilor este pe planul doi, imprimată cu caractere mai mărunte.

Afișele sunt destinate pentru avizierile de exterior. De regulă, acestea erau agățate în apropierea cinematografelor, acolo unde urma să ruleze filmul. Afișe mai luxoase, cu actori celebri în prim-plan, în această perioadă întâlnim și în holurile cinematografelor. În perioada anilor '60-'80 ai sec. XX au existat și afișe de dimensiuni mai mici (30×55 cm) destinate pentru avizierile de exterior, în care partea superioară era lăsată netipărită pentru a fi completată de cinematograful care îl folosea (acest gen de afișe lipsește din colecția muzeului).

Deoarece ambele modele de afișe le întâlnim pe toată perioada anilor '60-'80 ai sec. XX, vom încerca să caracterizăm (descriem) afișele din colecție cronologic și după tipul de film.



1. Afișul filmelor (filme mute) prezentate de Cinematograful ambulant „Iluzion”, Tiraspol, 1924.

Răsfoind colecția observăm un afiș care nu se încadrează în aceste două categorii. Este vorba de cel mai vechi afiș de film din patrimoniul MNIM, datat cu anul 1924 (în perioada când filmele încă nu erau sonorizate, perioada filmului mut<sup>1</sup>), care anunță publicul despre demonstrarea a cinci pelicule cu caracter comic în cinematograful ambulant „Iluzion” din Tiraspol, RASSM. Afișul este de dimensiuni mici 31×22 cm, destinat pentru avizierile de exterior, fără imagine. Pe afiș este indicată ora prezentării acestor filme și costul unui bilet. Textul este în limba rusă, alb-negru, imprimat la tipografia din Grigoriopol. Donat de Matfei Baraganov din Tiraspol<sup>2</sup>.

După cum am menționat, afișele din colecția MNIM datează (încep) cu anii '60 ai sec. XX.

<sup>1</sup> Perioada filmului mut este cuprinsă între 28 decembrie 1895, când frații Lumière au prezentat prima proiecție cinematografică cu filmul „La sortie d'usine Lumière à Lyon”, până la apariția primului film sonor în anul 1926, când societatea „Wamer”, aflată în pragul falimentului, realizează cu titlu de experiment un film-operă „Don Juan”, cu actorul John Barrymore. Totuși, primul film sonor este considerat filmul realizat în anul 1927 de aceeași societate, „Cântărețul de jazz”, cu actorul Al. Jonson.

<sup>2</sup> MNIM, FB-6629-6.

Această perioadă coincide cu încadrarea la Studioul Cinematografic *Moldova-Film* a absolvenților Institutului Unional de Stat de Cinematografie din Moscova: M. Calic, V. Derbeniov, E. Loteanu, V. Gagi, V. Pascaru ș.a. Cu apariția acestora s-au produs filme de succes la *Moldova-Film*: „Omul merge după soare” regie M. Calic, scenografie V. Gagi, 1961, „Gustul pâinii” de V. Lîsenco și V. Gagi, 1961, „Ultima lună de toamnă” regie V. Derbeniov, 1965 ș.a. MNIM nu deține afișele acestor pelicule. Aceste filme au fost calificate „slabe din punct de vedere ideologic” și ulterior interzise.

Ca și în toate cinematografiile lumii, sursa principală pentru filmele moldovenești au fost actorii de teatru. Altă sursă de actori pentru cinema reprezintă așa-numitele „modele” – actori neprofesioniști, și chiar oameni simpli, care au exteriorul potrivit pentru un rol sau altul. De exemplu: Svetlana Toma și Maria Sagaidac. S. Toma, după primul său film cu E. Loteanu, a absolvit facultatea de actorie de la Institutul de Arte din Chișinău, iar Maria Sagaidac a continuat să colaboreze cu E. Loteanu și alți regizori fără a avea studii de specialitate.

Actorii au venit în cinematografia moldovenească de cele mai multe ori de la Teatrul Dramatic Rus „A.P. Cehov”, Teatrul pentru copii și tineret „Luceafărul”, de la Teatrul Național „V. Alecsandri” din Bălți și Teatrul Național „M. Eminescu”.

În 1966 la Studioul *Moldova-Film* a fost montat filmul „Poienile roșii” în regia lui E. Loteanu, în care au debutat actorii S. Toma și G. Grigoriu. În opinia criticilor de film, această peliculă este una dintre cele mai inspirate și mai autentice opere cinematografice din întregul areal românesc, și constituie în cinematografia noastră prima încercare de creare a unui film artistic color pe ecran lat. Acest film a avut parte de un afiș de dimensiuni mari (88,0×48,5 cm), color, care include și distribuția rolurilor, text în limba română cu caractere chirilice. Afișul este semnat de pictorii scenografi V. Covrig și F. Hămuraru, imprimat la Combinatul Poligrafic din Chișinău într-un tiraj de 2000 ex.<sup>3</sup>. De menționat că în anii '60 ai sec. XX afișele de film, ca și cele de teatru, erau semnate de pictorii scenografi.

Un alt film de succes în regia lui E. Loteanu este și filmul artistic „Această clipă”, montat la Studioul



2. Afiș. Filmul artistic „Poienile roșii”, regie E. Loteanu, produs la Studioul „Moldova-Film”, 1966.



3. Afiș. Filmul artistic „Această clipă”, regie E. Loteanu, produs la Studioul Moldova-Film, 1968.

*Moldova-Film*, 1968, despre voluntarii din Basarabia care au luptat în Spania, în timpul războiului civil din 1936-1939. Filmul a luat Marele Premiu la Festivalul regional de filme de la Minsk, ediția a IX-a, 1969, și Premiul II pentru cel mai bun film istoric-revoluționar la Festivalul Unional de filme de la Minsk, ediția a IV-a, 1970. Pelicula are două afișe de format 58,0×88,5, care nu se deosebesc prea mult unul de altul. Sunt imprimate color cu imagine stilizată, includ distribuția rolurilor, text

<sup>3</sup> MNIM, FA-5844-6.

în limba română cu caractere chirilice. Autor Ia. Averbuh. Afiș imprimat la tipografia „Reclama” într-un tiraj de 7000 ex.<sup>4</sup>

Nu putem să trecem cu vederea afișul filmului artistic „Singur în fața dragostei”, o ecranizare a romanului omonim de Aureliu Busuioc, la Studioul *Moldova-Film*, în anul 1969, în regia lui Gh. Vodă. Filmul fixează realitatea satului moldovenesc din anii '60 cu tot ce are mai frumos: peisaj, bălțile de la sudul Moldovei care astăzi nu mai sunt, cât și locul intelectualului de la țară care avea un rol important în păstrarea unei moralități sănătoase. Acest film are un afiș alb-negru cu secvențe din film, imprimat de hârtie subțire, dar este foarte atrăgător prin actorii din imagini, V. Soțchi-Voinicescu și M. Sagaidac, îndrăgiți foarte mult de publicul spectator. În acest film au fost distribuiți actori de teatru din prima generație: V. Zaiciuc, P. Potângă, I. Todorov, A. Răileanu ș.a. Afișul a fost imprimat la Editura CC al PCM într-un tiraj de 3000 ex.<sup>5</sup>. Un afiș impunător este și cel creat pentru filmul artistic „Serghei Lazo”, scenariu Gh. Malarciuc, regie V. Iacovlev, produs la Studioul *Moldova-Film* (versiune 1968)<sup>6</sup>. Din informația de pe afiș desprindem că în rolul central a fost distribuit actorul Regimantas Adomaitis (Lituania). Afișul include secvențe din film color. Este semnat de pictorul A. Șamaș și imprimat la Reclamfilm, Moscova, într-un tiraj de 113.000 ex.<sup>7</sup>



4. Afiș. Filmul artistic „Singur în fața dragostei” după romanul omonim de A. Busuioc, regie Gh. Vodă, produs la Studioul „Moldova-Film”, 1969.

<sup>4</sup> MNIM, FB-22533-18, 18a.

<sup>5</sup> MNIM, FA-5844-8.

<sup>6</sup> În 1985 a fost creată o versiune nouă a filmului, în regia lui V. Pascaru.

<sup>7</sup> MNIM, FB-22533-7



5. Afiș. Filmul artistic „Podurile” după romanul omonim de I.C. Ciobanu, regie V. Pascaru, produs la Studioul „Moldova-Film”, 1974.

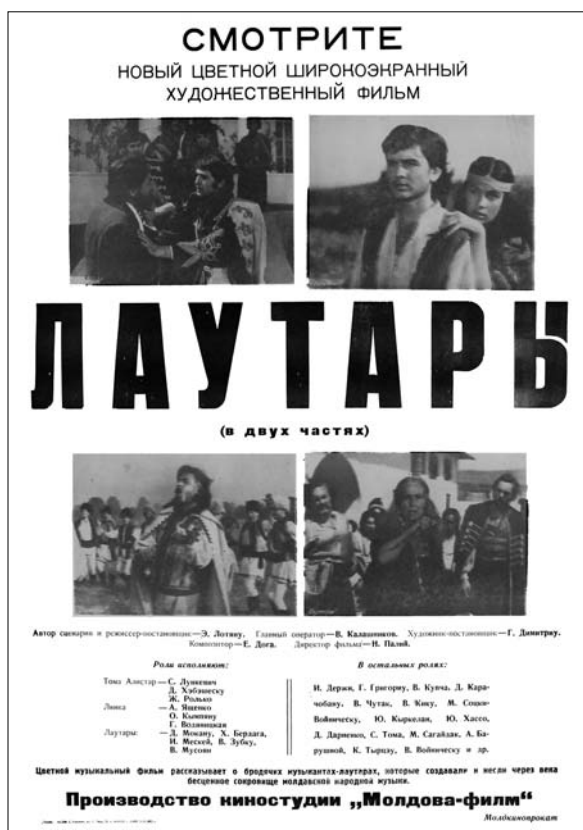
Răsfoind colecția observăm că anii '70 ai sec. XX au fost cei mai productivi pentru Studioul *Moldova-Film*, numărul filmelor a crescut considerabil. La realizarea filmelor au fost antrenați un număr mare de actori moldoveni: M. Volontir, V. Ciutac, G. Grigoriu, I. Ungureanu ș.a., apar nume noi: V. Cupcea, S. Finiti, I. Arachelu, C. Târțău, I. Cucuruzac. Și-au început activitatea în calitate de regizori V. Brescanu, N. Ghibu, R. Vieru, V. Jereghi, V. Ioviță, B. Cononov. De menționat că în acești ani predomină peliculele cu tematică contemporană, unde în calitate de eroi apăreau numai fruntașii muncii socialiste și atotștiutorii secretari de partid. Despre acest lucru ne vorbesc afișele filmelor artistice produse la Studioul *Moldova-Film*: „Ofițerul în rezervă”, 1971, regie A. Mater, „Casă pentru Serafim”, 1973, regie F. Lupășcu și Ia. Burghiu, „Bărbații încăruneșc devreme”, 1974, regie V. Pascaru ș.a.<sup>8</sup>

În 1974 la Studioul *Moldova-Film* a fost montat filmul artistic „Podurile”, după romanul scriitorului I.C. Ciobanu, scris în anul 1966, regie V. Pascaru, scenariu E. Volodarski. Pelicula vorbește despre evenimentele petrecute în viața satului moldovenesc în primele luni de după cel de-al Doilea Război Mondial. În roluri se produc actorii ruși I. Borisov, M. Boiarski și actorii moldoveni V. Ciutac, T. Gruzin, M. Volontir, M. Balan ș.a. Afișul din colecție este cel creat pentru filmul din anul 1974. O nouă versiune lărgită a filmului a fost creată în anii '80 ai sec. XX de același regizor. Afișul include secvențe din film și este semnat de

<sup>8</sup> MNIM, FB-22533-30, 39, 42.

pictorul I. Corf. Imprimat color la „Reclamfilm”, Moscova, într-un tiraj de 35.000 ex<sup>9</sup>.

În anii '70 au fost montate filme de prestigiu care ne-au adus o anumită consacrare internațională. La începutul anilor șaptezeci a fost creată o peliculă cu valoare artistică incontestabilă: filmul artistic „Lăutarii”, în regia lui E. Loteanu, turnat la Studioul *Moldova-Film* în anul 1971. Acest film vine să istorisească o poveste de dragoste cântată pe strună de vioară până la ultima suflare. Protagonist este conducătorul unei trupe de lăutari din stepele Basarabiei. Filmul a fost distins cu Premiul „Scoica de Argint” la Festivalul Internațional de Film de la San Sebastian (1972), și Premiul „Nimfa de argint” la Festivalul Internațional de filme, Napoli, 1972. Din informația ce o deține afișul acestui film menționăm că este un film artistic pe ecran lat în două părți, color. Afișul include secvențe din film, color, imprimat pe hârtie subțire la Editura „Timpul”, într-un tiraj de 15.000 ex., autorul afișului nu se cunoaște<sup>10</sup>.



6. Afiș. Filmul artistic „Lăutarii”, regie E. Loteanu, produs la Studioul „Moldova-Film”, 1971.



7. Afiș. Filmul artistic „Dimitrie Cantemir”, regie Vl. Ioviță și V. Kalașnikov, produs la Studioul Cinematografic „Moldova-Film”, 1974.

Menționăm aici și cele două afișe ale filmului artistic „Dimitrie Cantemir” în regia lui Vlad Ioviță și Vitalie Kalașnikov, produs la Studioul *Moldova-Film* în 1974. Pelicula a obținut Diploma pentru oglindirea temei istorice la Festivalul Unional de Film din Baku (ediția a VI-a, 1974). Primul afiș făcut pentru premiera filmului include secvențe din film, alb-negru, distribuția rolurilor și o scurtă descriere a filmului, text în limba rusă, autorul afișului nu se cunoaște, imprimat la tipografia din or. Bender într-un tiraj de 12.000 ex., dimensiuni 60×84 cm<sup>11</sup>. Cel de-al doilea afiș, semnat de pictorul N. Celișceva, este imprimat la „Reclamfilm”, Moscova, în 35 000 ex. de dimensiuni mai mici 39,5×55,0 cm, text în limba rusă, ambele afișe făcute în același an<sup>12</sup>. Observăm că afișul premierei este mai puțin atractiv. Cel de-al doilea afiș este colorat și foarte impunător prin imaginea sa, distribuția rolurilor fiind trecută pe planul doi.

Merită atenție și cele două afișe ale filmului artistic „Explozie cu efect întârziat” în regia lui V. Gajiu, produs la Studioul *Moldova-film* în anul 1970<sup>13</sup>. Filmul, care inițial povestea despre o tipografie clandestină (Iskra), a devenit un film gen polițist, revoluționar, în stil romantic. În roluri au fost distribuiți actorii B. Brescanu, C. Constantinov, M. Bădicheanu, care au jucat alături de actorii ruși A. Azo, S. Sokolovski, O. Aroseva ș.a. De menționat că la realizarea acestui film au fost folosite episoade filmate în Basarabia de operatori străini în perioada anilor 1897-1917, care în imaginile lor au immortalizat locuri și oameni din acea perioadă. O parte din aceste pelicule (filmări) se

<sup>9</sup> MNIM, FB-22533-11.

<sup>10</sup> MNIM, FB-22533-16.

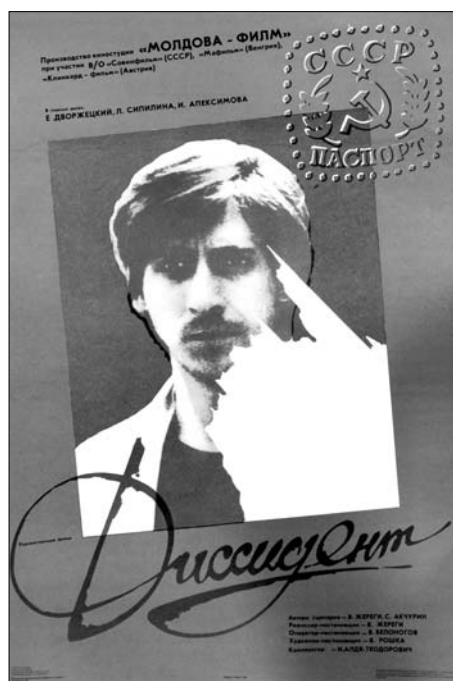
<sup>11</sup> MNIM, FB-22533-24.

<sup>12</sup> MNIM, FB-22533-15.

<sup>13</sup> MNIM, FB-22533-23, 23a.



8. Afiș. Filmul artistic „Explozie cu efect întârziat”, regie V. Gagiu, produs la Studioul „Moldova-Film”, 1970.



9. Afiș. Filmul artistic „Disidentul”, regie V. Jereghi și S. Akciurin, produs la Studioul „Moldova-Film” în colaborare cu „Sovinfilm” URSS, „Mafilm” Ungaria și „Klinkord-Film” Austria, 1988.

mai păstrează și astăzi în arhiva Studioului *Moldova-Film* (Andon 1986, 20). Ambele afișe sunt foarte colorate cu secvențe din film, pictor P. Cocianov. Imprimat la „Reclamfilm”, Moscova, într-un tiraj de 99.000 ex.

Pe lângă afișele filmelor produse la Studioul *Moldova-Film* colecția include și afișe pentru filmele realizate în colaborare cu cinematografiile din alte țări. Menționăm aici afișul filmului artistic „Vântul sălbatic”<sup>14</sup>, regie V. Jereghi și A. Petcovi, produs la Studioul *Moldova-Film* 1986, în colaborare cu „Danas-Film”, Republica Federativă Iugoslavia. Din informația ce o putem desprinde observăm că în această peliculă au fost distribuți actorii: Milan Puzici, Svetozar Ţvetkovici, L. Polișciuc, Silvia Berova, S. Toma. Afișul este alb-negru, cu secvențe din film, include informație despre regizori, scenografi, pictori și actori care au contribuit la realizarea acestui film, și o scurtă descriere a filmului. Afiș de dimensiuni mari 53,0×79,5 cm, imprimat la tipografia „Reclama”, Chișinău, într-un tiraj de 600 ex.<sup>15</sup>

<sup>14</sup> Film despre activitatea partizanilor iugoslavi în anii celui de-al Doilea Război Mondial.

<sup>15</sup> MNIM, FB-22533-5.

În 1988 la Studioul *Moldova-Film*, în colaborare cu „Sovinfilm” URSS, „Mafilm” Ungaria și „Klinkord-film” Austria, a fost produs filmul artistic „Disidentul”, în regia lui V. Jereghi, autor de scenariu V. Jereghi și S. Acciurin. Această peliculă a avut parte de două afișe făcute cu multă imaginație. Primul, semnat de I. Maistrovski și imprimat la „Reclamfilm”, Moscova, este de format mare 54,5×85,0 cm, color, text în limba rusă<sup>16</sup>. Cel de-al doilea este semnat de V. Roșca și imprimat la tipografia „Reclama” din Chișinău, color, text în limba rusă, dimensiuni 54,5×85,0 cm. Ambele afișe includ distribuția rolurilor. După toate probabilitățile, unul din aceste afișe, mai exact cel imprimat la „Reclamfilm”, Moscova, a fost făcut pentru prezentarea acestui film peste hotare.

Colecția include și afișe ale filmelor montate la studiourile din URSS cu participarea unor regizori, scenografi și actori moldoveni. Drept exemplu servesc cele două afișe ale filmului artistic în culori pe ecran lat „O șatră urcă la cer” în regia lui E. Loteanu, produs în 1976 la Studioul „Mosfilm”. Filmul a câștigat mai multe premii și anume: Marele premiu „Scoica de aur” la Festivalul

<sup>16</sup> MNIM, FB-22533-3.



10. Afiș. Filmul artistic „O șatră urcă la cer”, regie E. Loteanu, produs la Studioul „Mosfilm”, 1976.



11. Afiș. Filmul artistic „O șatră urcă la cer”, regie E. Loteanu, produs la Studioul „Mosfilm”, 1976 (varianta de turneu).

Internațional de la San Sebastian (1976); premiul pentru cea mai bună regie la Festivalul internațional al celor mai bune filme din lume din Belgrad (Iugoslavia), 1977; premiul pentru cel mai bun film la Festivalul internațional din Praga (1977), Diploma de onoare la Concursul de realizare tehnică a filmelor în cadrul Congresului XI al UNIA-TEK din Paris, 1979. „O șatră urcă la cer” este pelicula care l-a consacrat pe regizorul moldovean Emil Loteanu în cinematografia sovietică și care i-a adus recunoaștere mondială. Primul afiș este semnat de A. Ulîmov și are în prim-plan imaginea actorilor G. Grigoriu și S. Toma, distribuiți în rolurile centrale. Este un afiș color, bogat în informație, cu distribuția rolurilor, text în limba rusă, imprimat la „Reclamfilm”, Moscova, într-un tiraj de 147.000 ex., dimensiuni 54×86 cm<sup>17</sup>. Cel de-al doilea reprezintă varianta internațională a afișului (afișul de turneu). Afișul este de format mare, foarte colorat cu secvențe din film. Denumirea filmului și distribuția rolurilor sunt imprimate în limba engleză. Autorul, tirajul și tipografia nu se indică. Conține inscripția „Sovexportfilm”, di-

<sup>17</sup> MNIM, FB-22533-19. Acest afiș face parte din afișele care au în prim-plan actori celebri și care aduc prestigiu filmului.



12. Afiș. Serata de creație a actorului de teatru și film V. Voinicescu-Sotchi, 1977 (cu autograf).



13. Afiș. Filmul artistic „Ar fi avut o altă soartă”, regie V. Jereghi, produs la Studioul „Moldova-Film”, 1982.

mensiuni 120×80 cm și este cel mai mare afiș din colecție<sup>18</sup>.

În anii '80 ai sec. XX la Studioul „Moldova-Film” au fost create filme care s-au bucurat de mare popularitate. În 1982 a fost realizat filmul artistic „Ar fi avut o altă soartă”, regie V. Jereghi. Peliculei i s-a decernat Premiul II la Festivalul Unional din Leningrad, Premiul I al Festivalului Unional al tinerilor cineaști, și Premiul „Cocostârcul de argint”. Afișul filmului este color, de dimensiuni mici (40×65 cm), dar impunător prin imagine, cu actorii Margarita Terehova și Gh. Grâu în prim-plan, actori distribuiți în rolurile centrale. Este semnat de V. Dudkin și imprimat la „Reclamfilm”, Moscova, într-un tiraj de 120.000 ex. Filmul artistic „Iona”, în aceeași regie, a fost produs în anul 1987. În rolurile principale sunt actorii Teatrului Național „Mihai Eminescu” Petru și Angela Ciobanu. În acest film au fost distribuiți doar actori moldoveni. Este o dramă lirică despre tinerii care nu pot lua decizii corecte în anumite situații, despre dragoste și decepții. Filmul a luat premiul II la Festivalul Unional de la Tbilisi. Pelicula are două

<sup>18</sup> MNIM, FB-22533-1.



14. Afiș. Filmul artistic „Cursa”, scenariu A. Busuioc, regie B. Conunov, produs la Studioul „Moldova-Film”, 1989.

afișe de dimensiuni mari (85,0×53,5 cm), primul este semnat de M. Petrov, iar cel de-al doilea de I. Maistrovski, ambele imprimate la „Reclamfilm”, Moscova, într-un tiraj de 27.000 ex.<sup>19</sup>.

Despre filmele produse la Studioul *Moldova-Film* în această perioadă ne vorbesc și afișele filmelor artistice „Cursa”, 1980, scenariu A. Busuioc, regie B. Conunov, filmul artistic muzical „Unde ești, dragostea mea?”, 1980, regie V. Gagi, „Cine va intra în ultimul vagon”, 1986, regie B. Conunov. Filmul artistic „Corbii prada n-o împart”, 1988, regie V. Gagi, este primul film moldovenesc care încearcă să oglindească lupta moldovenilor împotriva puterii sovietice, mai ales rezistența țăranilor care nu acceptau colectivizarea<sup>20</sup>.

Afișele seratelor de creație ale actorilor de film practic sunt la fel ca și afișele seratelor de creație ale actorilor de teatru. Drept exemplu servește afișul seratei de creație a actorului Victor Voinicescu-Soțchi, artist de teatru și film. Afișul are în prim-plan imaginea fotografică a actorului și secvențe din filmele în care a fost distribuit. Afișul include și lista rolurilor pe care le-a interpretat

<sup>19</sup> MNIM, FB-22533-32, 32a.



artistul în diferite filme. În partea de jos a afișului se indică ziua și ora reprezentației, și costul unui bilet. Se mai anunță că la sfârșitul seratei va fi demonstrat un film cu participarea actorului. Afiș alb-negru, imprimat la tipografia CC al PCM într-un tiraj de 1500 ex.<sup>21</sup>

Afișele festivalurilor unionale ale filmelor didactice și cele ale filmelor militar-patriotice sunt simple, nu conțin imagini, se indică doar denumirea filmelor care urmau să fie prezentate<sup>22</sup>. Afișele sunt de dimensiuni mari 84×60 cm, imprimate la tipografia „Reclama” într-un tiraj de 400 ex.<sup>24</sup>

Colecția de afișe de film din patrimoniul MNIM nu include afișele filmelor străine care au rulat pe ecranele cinematografele din RSSM. De cele mai multe ori filmele străine erau distribuite fără prea multă publicitate, fiind promovate, de regulă, printr-o fotografie alb-negru mărită, cu titlul filmului și distribuția rolurilor. Aceste afișe le găsim în ziarele din acea perioadă la rubrica publicitate cinema.

Ca urmare a cercetării s-a constatat că afișele de film din colecția MNIM ilustrează activitatea artistică a Studioului *Moldova-Film* în anii '60-'80 ai sec XX, cât și activitatea regizorilor E. Loteanu, V. Jereghi, V. Ioviță, V. Brescanu, V. Găgiu etc. De asemenea, afișele reflectă distribuția în diverse roluri a actorilor S. Toma, Gr. Grigoriu, M. Volontir, V. Soțchi-Voinicescu, Maria Sagaidac, M. Bădicheanu, V. Cupcea, S. Finiti, I. Arachelu, C. Târțău, I. Cucuruzac, C. Constantinov și alții.

Majoritatea afișelor din colecție au fost semnate de pictori din URSS și au fost imprimate la „Reclamafilm”, Moscova, chiar și afișele filmelor produse la *Moldova-Film*. Cele mai mari tiraje de afișe sunt cele din anii '70 ai sec. XX. Recordul îl dețin afișele filmelor artistice „Furtul” (1970), scenariu V. Nagornii, și „Ofițerul în rezervă”, 1971, regie A. Mater, cu 170.000 ex., urmat de cel al filmului artistic „O șatră urcă la cer” (1976), regie E. Loteanu, care a avut un tiraj de 147 000 ex.

## Bibliografie

Андон 1986: В.Д. Андон, Рождение молдавского кино (Кишинев 1986).

## Movie posters from the collection of the National Museum of History of Moldova

### Abstract

The article presents the results of research of the collection of movie posters from the collection of the National Museum of History of Moldova. It was found that the posters cover the period of 1960-80-ies and reflect the artistic work of the studio “Moldova-Film” and activity of filmmakers E. Loteanu, V. Jereghi, V. Ioviță, V. Brescanu, V. Găgiu, etc. In addition, the posters illustrate the filmography of actors S. Toma, Gr. Grigoriu, V. Soțchi-Voinicescu, Maria Sagaidac, M. Bădicheanu, V. Cupcea, S. Finiti, I. Arachelu, C. Târțău, I. Cucuruzac, C. Constantinov, and others. Most posters in the collection were signed by painters from the USSR and were printed in the Moscow Publishing House „Reclamfilm”, even movie posters on the studio “Moldova-Film” products. The largest circulation of movie posters was in the 1970s. The largest was the circulation of posters for feature films „Theft” (1970) and „Reserve Officer” (1971) – 170 000 copies, as well as for the film „The Gypsy Camp Vanishes into the Blue” (1976) – 147 000 copies.

### List of Illustrations:

1. Poster of the mobile cinema “Illusion”, Tiraspol, 1924.
2. Poster of the film “Red Glades”, directed by E. Loteanu, production of the studio “Moldova-Film”, 1966.
3. Poster of the film “This Moment”, directed by E. Loteanu, production of the studio “Moldova-Film”, 1968.
4. Poster of the film “Alone in Front of Love” based on the novel by A. Busuioc, directed by Gh. Vodă, production of the studio “Moldova-Film”, 1969.
5. Poster of the film “The Bridges” based on the novel I. C. Ciobanu, directed by V. Pascaru, production of the studio “Moldova-Film”, 1974.
6. The poster of the film “The Fiddlers” by E. Loteanu, production of the studio “Moldova-Film”, 1971.
7. Poster of the film “Dimitrie Cantemir”, directed by Vl. Ioviță and V. Kalashnikov, production of the studio “Moldova-Film”, 1974.

<sup>20</sup> MNIM, FB-22533-14.

<sup>21</sup> MNIM, FA-5844.

<sup>22</sup> Acestea erau filme de scurt metraj.

<sup>23</sup> MNAIM F/A-5754, 3145-3

8. Poster of the film "The Explosion Waiting to Happen" directed by V. Gagiу, production of the studio "Moldova-Film", 1970.
9. Poster of the film „Dissident”, directed by V. Jereghi, production of the studio "Moldova-Film" in association with „Sovinfilm" (USSR), „Mafilm" (Hungary), and „Klinkard Film" (Austria), 1988.
10. Poster of the film "The Gypsy Camp Vanishes into the Blue", directed by E. Loteanu, production of the studio "Moldova-Film", 1976.
11. Poster of the film "The Gypsy Camp Vanishes into the Blue", directed by E. Loteanu, production of the studio "Moldova-Film", 1976 (for display abroad).
12. Poster of the actor V. Voinicescu-Soțchi's recital, 1977 (autographed).
13. Poster of the film "It Could Be Otherwise", directed by V. Jereghi, production of the studio "Moldova-Film", 1982.
14. Poster of the film "The Trap" by the script of A. Busuіoc, directed by B. Konunov, production of the studio "Moldova-Film", 1989.

### Киноафиши из фондов Национального музея истории Молдовы

#### Резюме

Статья является результатом исследования коллекции киноафиш из фондов Национального музея истории Молдовы. Было установлено, что они относятся к 60-80-м гг. XX века и отражают художественную деятельность киностудии «Молдова-фильм» и творчество режиссеров Э. Лотяну, В. Жереги, В. Иовицэ, В. Брескану, В. Гажиу. Афиши иллюстрируют фильмографию актеров С. Тома, Г. Григориу, В. Соцки-Войническу, М. Сагайдак, М. Бадикияну, В. Купчи, С. Финити, И. Аракелу, К. Тырцэу, Ж. Кукурузака, К. Константинова и других. Большинство из них отпечатаны в московском издательстве «Рекламфильм», а их авторами являются художники СССР. Самые крупные тиражи киноафиш выпускались в 70-е гг. XX века. Рекордными в этом отношении были афиши художественных фильмов «Кража» (1970 г.) и «Офицер запаса» (1971 г.), тираж которых составил 170 000 экземпляров, а также художественного фильма «Табор уходит в небо» (1976 г.) – 147 000 экземпляров.

#### Список иллюстраций:

1. Киноафиша передвижного кинематографа «Иллюзион», Тирасполь, 1924 г.
2. Афиша художественного фильма «Красные поляны», режиссер Э. Лотяну, производство киностудии «Молдова-фильм», 1966 г.
3. Афиша художественного фильма «Это мгновение», режиссер Э. Лотяну, производство киностудии «Молдова-фильм», 1968 г.
4. Афиша художественного фильма «Один перед любовью» по одноименному роману А. Бусуйока, режиссер Г. Водэ, производство киностудии «Молдова-фильм», 1969 г.
5. Афиша художественного фильма «Мосты» по одноименному роману И.К. Чобану, режиссер В. Паскару, производство киностудии «Молдова-фильм», 1974 г.
6. Афиша художественного фильма «Лаутары» Э. Лотяну, производство киностудии «Молдова-фильм», 1971 г.
7. Афиша художественного фильма «Дмитрий Кантемир», постановка Вл. Иовицэ и В. Калашникова, производство киностудии «Молдова-фильм», 1974 г.
8. Афиша художественного фильма «Взрыв замедленного действия», режиссер В. Гажиу, производство киностудии «Молдова-фильм», 1970 г.
9. Афиша художественного фильма «Диссидент», режиссер В. Жереги, производство киностудии «Молдова-фильм» при участии В/о «Совинфильм» (СССР), «Мафильм» (Венгрия) и «Клинкард-фильм» (Австрия), 1988 г.
10. Афиша художественного фильма «Табор уходит в небо», режиссер Э. Лотяну, производство киностудии «Молдова-фильм», 1976 г.
11. Афиша художественного фильма «Табор уходит в небо», режиссер Э. Лотяну, производство киностудии «Молдова-фильм», 1976 г. (для показа за рубежом).
12. Афиша творческого вечера актера театра и кино В. Войническу-Соцки, 1977 г. (с автографом).
13. Афиша художественного фильма «Все могло быть иначе», режиссер В. Жереги, производство киностудии «Молдова-фильм», 1982 г.
14. Афиша художественного фильма «Западня» по сценарию А. Бусуйока, режиссер Б. Конунов, производство киностудии «Молдова-фильм», 1989 г.

04.02.2013

Vera Stăvilă, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, str. 31 August, 121-A, MD-2012 Chișinău, Republica Moldova